

Frimærkesamleriet begyndte med det samme efter udgivelsen af Rowland Hills første postfrimærke i 1841. Man kaldte sin hobby for "TIMBROMANI" og samlerne blev altsaa "TIMBROMANER" eller "TIMBROMANISTER". Denne betegnelse blev aldrig populær, og da M. Harpin, Frankrig i 1865 foreslog navnet "PHILATELIE" og "PHILATELIST" blev disse ord hurtigt anerkendt af datidens frimærkesamlere. Ordet "PHILATELI" er udledt af det græske "FILOS ATELENA" oversat : Ven af det der frigør. Deraf "FRIMÆRKER", ikke alene postfrimærker, men alle "FRANCO - TEGN" som vist paa side 4 og 5.

Eksempel paa
FRANCO - TEGN
1874.

LÆRESAMLINGEN

1917-1973

Forsiden til læresamlingen er en prøve på franco-tegn.

Straks efter 1841 kaldte man sin hobby for "Timbromani", og samlerne blev altså "Timbromaner". Det senere navn "filatelist" er opstået af det græske "Filos Atelena", der oversættes ved "ven af det der frigør". Man samlede altså alt, hvad der har med frimærker at gøre – ikke alene postfrimærker.

MARX JØNS

1896-1977

Marx Jøns er født i Frederikssund 1896, og han begyndte allerede som lille dreng at samle på frimærker.

I 1930 flyttede Jøns til Grenaa, hvor han havde fået arbejde på Grenaa Dampvæveri.

I 1955 ønskede Jøns at blive selvstændig, og derfor købte han Vin og Tobaksforretningen på Storegade 1 i Grenaa.

Gennem de mange år han boede i Grenaa, var han også ivrigt medlem på klubplan. Han var initiativtager til dannelse af en klub, som menes startet sidst i 30'erne.

I 1958 stiftedes den nuværende Grenaa Frimærkeklub, og her deltog han også i klublivet.

Marx Jøns døde den 20. december 1977.

Marx Jøns Læresamling

I 1930 var Jøns nået så langt i samleriet, at han begyndte at opdele sit materiale i flere specialsamlinger.

Herved fik han sikkert idéen til den samling, som han senere kaldte sin "Læresamling!".

Af titelbladet til læresamlingen ses, at Jøns har brugt næsten 60 år på at lave den. Det ses også tydeligt af resultatet, at han har haft en endog meget stor indsigt i emnet "om at samle på frimærker.

Samlingen fortæller alt, lige fra fremstilling af papir, brug af vandmærker, graving, trykning, farver, takning og brugen af frimærker.

Alt dette giver masser af inspiration til frimærkesamlere om alle de muligheder, man har til at kunne samle på frimærker.

Det giver samtidig anvisning på alle de vinkler i filatelen, udfra hvilke man kan opbygge

en specialsamling, som har lige netop den interesse for een.

I Jøns samling findes også helt unikke ting. Man kan for eksempel se et brev med et tofarvet parstykke 12 øre 1. tryk, hvoraf det ene er isoleret ramme A 18, og kuverten er fra Thieles Trykkeri.

Der vises også eksempler på ting, som i dag er meget aktuelle, nemlig forfalskninger.

Marx Jøns samlinger

Omkring 1930 begyndte Jøns at opdele sit store materiale i forskellige specialsamlinger, der bestod af kvadrater, krone-sceptersværd, postfærge, stempelsamling, og sidst men ikke mindst en stor tofarvet øresamling, der dækkede hele området fra 1875 til 1905.

I 1955 solgte han sine stempel- og postfærge-samlinger for at kunne starte som selvstændig.

Derefter samlede han sin interesse om de tofarvede øremærker. Den eneste kendte litteratur på dette tidspunkt var Hagemanns "Danmarks og D.V.I.s tofarvede frimærker". Ved hjælp af denne begyndte han nu sin forskning af de tofarvede med alle de besværligheder, dette store område havde.

Gennem hans notater kan man se, at arbejdet med dette område har stået på gennem ca. 40 år, og man imponeres over de resultater, der

blev opnået, når man tænker på den sparsomme litteratur, som var til rådighed på det tidspunkt, og som senere er blevet revideret på mange områder.

Også her kunne man se, at hans interesse for gode forsendelser og stempler ikke fornægtede sig. Og han samlede mange gode ting inden for disse områder.

Læresamlingen blev solgt til frimærkemuseet i Den Gamle By i Århus. Resten af den store samling blev solgt til privat side, og findes nu repræsenteret i mange kendte samlinger.

Den tofarvede samling, der fyldte 14 ringbind, var nu hos sønnen i Grenaa, men da denne ikke selv samlede på frimærker, blev den afhændet lokalt til samlere af tofarvede frimærker.

Anvendelse af læresamlingen

Da Marx Jøns havde fået opsat sin læresamling omkring 1930 kom den hurtigt i anvendelse.

Han rejste rundt i hele landet til alle frimærkeklubberne, hvor han gennem foredrag delagtiggjorde andre frimærkesamlere i sin viden.

Samlingen blev også vist på mange udstillinger, og den har blandt andet været vist på Charlottenborg.

Efter Jøns død har den fra tid til anden været udstillet, blandt andet i 1993, hvor man sammen med Naturhistorisk Museum i Århus, arrangerede en udstilling i forbindelse med Frimærkets Dag.

Samlingen er stadig så højaktuel, at burde bruges i foredrag rundt i klubberne og på de filatelistiske højskoler til glæde for alle frimærkesamlere.

Djurslands Filatelistiske Højskole

Højskolen har overtaget rettighederne til brugen af plancherne til foredrag og til denne CD-rom.

Alle plancher er blevet scannet i en god kvalitet og præsenteres på de enkelte opslag.

Højskolen er også kommet i besiddelse af Marx Jøns notater til læresamlingen. De væsentligste notater er efterfølgende blevet vedhæftet de enkelte plancher.

MARX JØNS - EN STORSAMLER

af Peter Vindberg og Ernst Sass Matthiassen

Udstillingen DJURS 100 må være det rette sted at fortælle om en af Djurslands helt store frimærkesamlere, som i sin aktive samlerperiode, blev kendt over det ganske land. Denne samler var Marx Jøns fra Grenaa.

Marx Jøns er født i Frederikssund 1896, og han begyndte allerede som lille dreng at samle på frimærker. Han havde ikke samlet i mange år, før han fandt ud af, at hvis man kunne komme i byarkiver og andre arkiver, havde man gode muligheder for at finde gode ting.

Han havde evnen til at skaffe sig adgang til sådanne steder, og her er måske årsagen til, at han hurtigt blev klar over, at det som virkelig havde betydning, var breve og andre forsendelser, som kunne fortælle meget mere end bare løse frimærker.

Det fortælles at han aldrig vaskede frimærker af breve, som kunne vise enten gode stempler eller forsendelsesveje.

I 1930 flyttede Jøns til Grenaa, hvor han havde fået arbejde på Grenaa Dampvæveri.

Han var nu nået så langt i samleriet, at han begyndte at opdele sin samling i flere specialsamlinger, og her fik han vel nok ideen til den samling, som han kaldte sin LÆRESAMLING. Med denne kom han rundt i landet til frimærkeklubber, hvor han gennem foredrag delagtiggjorde andre samlere i sin viden.

Samlingen blev også vist på mange udstillinger, og den har bl.a. været vist på Charlottenborg.

Resten af hans store materiale blev herefter opdelt i de forskellige specialsamlinger, som bestod af kvadrater, krone-scepter-sværd, postfærge, stempelsamling, og sidst men ikke mindst en stor tofarvet øresamling, som dækkede hele området fra 1875 til 1905.

Læresamlingen blev vist her i foråret 1993, hvor man sammen med Naturhistorisk Museum, arrangerede en udstilling i forbindelse med Frimærkets Dag, hvor der blev udgivet en serie frimærker med sommerfuglemotiver.

Når man ser denne samling, hvor Jøns har brugt, som det fremgår af titelbladet, næsten 60 år på at lave, forstår man godt, hvilket resultat det har givet, og den store indsigt han har haft om emnet at samle på frimærker.

Samlingen fortæller alt, lige fra fremstilling af papir, brug af vandmærker, graving, trykning, farver, takning og brugen af frimærker.

Alt dette giver masser af inspiration til frimærkesamlere om alle de muligheder man har, til at kunne samle på frimærker.

Det giver samtidig anvisning på alle de vinkler i filatelen, udfra hvilken man kan opbygge en specialsamling, som har lige netop den interesse for een.

At der i en sådan samling også findes helt unikke ting, ser man også eksempler på f.eks. et brev med et tofarvet par stykke 12 øre l . tryk, hvoraf det ene er isoleret ramme A 18, og kuverten er fra Thieles Trykkeri.

Der vises også eksempler på ting, som i dag er meget aktuelle, nemlig forfalskninger. Med den tekniske udvikling, som i dag har fundet sted, nu virkelig volder skade inden for filatelen.

Selvom denne samling nu er på museum, er den stadig så højaktuel, at man godt kunne ønske, den blev brugt som led i foredrag rundt i klubberne og på de Filatelistiske Højskoler, til glæde for alle frimærkesamlere.

I 1955 ønskede Jøns at blive selvstændig, og derfor købte han Vin og Tobaksforretningen på Storegade 1 i Grenaa.

Ved denne lejlighed solgte han sine stempel- og postfærgesamlinger.

Nu samlede han udelukkende sin interesse om de tofarvede øremærker. Den eneste kendte litteratur på dette tidspunkt var vel nok Hagemanns Danmarks og D. V. I. tofarvede. Ved hjælp af denne begyndte han nu sin forskning af de tofarvede med alle de besværligheder, dette store område har.

Gennem hans notater, som han var flittig til at gøre, kan man se, at arbejdet med dette område har stået på gennem ca. 40 år, og man imponeres over de resultater, som blev opnået, når man tænker på den sparsomme litteratur, som var til rådighed på dette tidspunkt, og som senere er blevet revideret på mange områder. Også her kunne man se, at hans interesse for gode forsendelser og stempler ikke fornægtede sig. Og han samlede mange gode ting inden for disse områder.

Gennem de mange år han boede i Grenaa, var han også ivrigt medlem på klubplan. Han var initiativtager til dannelse af en klub, som menes startet sidst i 30'erne, hvornår står hen i det uvisse, men gennem forespørgelser vides det at klubben var igang 1942 - 43, men senere er den blevet opløst. I 1958 stiftedes den nuværende Grenaa Frimærkeklub, og her deltog han også i klub/ivet. Dette fik stor betydning for en anden samler, nemlig Niels Groes, som i 1960 fik forbindelse med Jøns, og mellem de 2 opstod et makkerskab, som varede lige til Jøns døde. De mødtes hver uge og støttede hinanden i de forskellige ting, som de samlede på, og gennem dette makkerskab viste Jøns sine store egenskaber både menneskelige og samlermæssige, som berømmes meget af Niels Groes.

Marx Jøns døde 20. december 1977, og kort forinden havde han givet den tofarvede samling til sin søn. Og læresamlingen blev solgt til frimærkemuseet i Den Gamle By i Århus, hvor den nu findes på både plancher og dias. Resten af den store samling blev solgt til privat side, og findes nu repræsenteret i mange kendte samlinger.

Den tofarvede samling, som var indeholdt i 14 ringbind, var nu hos sønnen i Grenaa, da denne ikke selv samlede på frimærker, besluttede han sig i 1990 til at afhænde samlingen.

Familien havde et ønske om at samlingen ikke, så vidt det var muligt, skulle spredes for alle vinde. Derfor søgte man forbindelse med samlere af de tofarvede.

I oktober måned blev artiklens forfattere kontaktet af sønnen, vi fortalte om vore motiver for at overtage samlingen, og da vi samtidig kunne love, at den ide som Marx Jøns havde haft med samlingen, ønskede vi at fortsætte. Man blev derfor hurtig enige om overtagelsen.

Det var med store forventninger, at vi gik i gang med at bearbejde samlingen. Man må sige, at forventningerne blev opfyldt, og mange huller i vore samlinger blev udfyldt.

Mange objekter kan derfor ses i vore samlinger, som udstilles på DJURS 100. Ved gennemgang af samlingen kan man se, at den fintakkede del af materialet har givet Jøns en del problemer, mens studierne af de grovtakkede udgaver i stor udstrækning er lykkedes.

Dette store stykke arbejde puslede han alene med det meste af tiden. Man kan af notaterne se, at han kendte til en forening De Tofarvedes Venner, som bl.a. havde landsdommer Schæffer som medlem.

Men han skriver - citat - nu har jeg arbejdet så mange år med dette, at jeg ikke orker at begynde forfra, men vil lade andre gøre mit arbejde færdigt:

Og denne beslutning har betydet, at artiklens forfattere fik privilegiet at videreføre dette store arbejde, som Marx Jøns påbegyndte.